

کنست؛ بازوی لازم اشغالگری

ساره کاظمی

در روز چهارشنبه ۴ تیر، کنست، مجلس قانون‌گذاری اسرائیل، مصوبه‌ای را با رأی موافق به تصویب رساند؛ مصوبه‌ای که به صراحت اعلام می‌کند کرانه باختری و دره اردن «بخش جدایی‌ناپذیر از سرزمین تاریخی قوم یهود» هستند. در بیانیه ضمیمه این مصوبه آمده است

که شهرهایی مانند الخلیل، نابلس، شیلو و بیت‌نیل نه تنها نمادهای تاریخی حضور یهودیان در منطقه‌اند، بلکه اعمال «حاکمیت کامل اسرائیل» بر این مناطق بخشی از تحقق آرمان‌های صهیونیسم، از جمله «بازگشت قوم یهود به سرزمین موعود» تلقی می‌شود. کنست در این مصوبه، رژیم اسرائیل را موظف می‌دارد که فوراً حاکمیت قانونی، قضایی و اجرایی خود را بر این مناطق اعمال کند. اگرچه این مصوبه غیرالزام‌آور است، اما اهمیت نمادین و سیاسی دارد.

مشروعیت؛ پازل گم‌شده اشغال

این مصوبه در حالی تصویب شد که جامعه بین‌المللی سال‌هاست شهرک‌سازی‌های اسرائیل در کرانه باختری و انتقال جمعیت یهود به این مناطق را غیرقانونی می‌داند. سازمان ملل متحد، دیوان بین‌المللی دادگستری و اکثریت کشورهای جهان بارها اعلام کرده‌اند که این اقدامات ناقض ماده ۴۹ کنوانسیون چهارم ژنو است.

با وجود این، رژیم اسرائیل با استفاده از حمایت‌های بی‌دریغ برخی دولت‌ها مانند ایالات متحده، پروژه گسترش شهرک‌ها را پیش برده و اکنون از طریق کنست تلاش دارد با قانونی‌سازی داخلی این الحاقات، اشغالگری را به عنوان «حاکمیت مشروع» جلوه دهد.

الخلیل؛ شهری اسیر میان دیوارها و نظامیان

شهر الخلیل که در جنوب کرانه باختری واقع شده، یکی از قدیمی‌ترین شهرهای فلسطین و دومین شهر بزرگ آن به‌شمار می‌رود. این شهر که حدود ۲۵۰ هزار نفر جمعیت فلسطینی دارد، از نظر دینی و تاریخی برای هر دو جامعه فلسطینی و یهودی اهمیت دارد؛ با این حال، سیاست‌های تبعیض‌آمیز اسرائیل در این شهر، آن را به یکی از متشنج‌ترین مناطق کرانه باختری بدل کرده است.

در بخش مرکزی الخلیل، تنها حدود ۸۰۰ شهرک‌نشین یهودی زندگی می‌کنند که در نزدیکی حرم ابراهیمی مستقر شده‌اند. این اقلیت کوچک اما پرنفوذ، توسط حدود ۲۰۰۰ نظامی اسرائیلی محافظت می‌شوند. یعنی به ازای هر یهودی شهرک‌نشین که به صورت غیرقانونی در این شهر زندگی می‌کند، ۲.۵ سرباز اسرائیلی برای محافظت از او فعالیت می‌کند. دیوار حائل، دوربین‌های امنیتی، ایست‌های بازرسی متعدد و منع تردد فلسطینی‌ها در خیابان‌های خاص، بخش بزرگی از شهر را عملاً به زندانی در فضای باز تبدیل کرده است. بازرسی و کنترل فلسطینیان در این شهر به حدی است که کودکان فلسطینی برای رفتن به مدرسه باید از گیت‌های بازرسی عبور کنند و ساکنان مجبورند روزانه در صف‌های طولانی بازرسی قرار گیرند. حقوق اولیه آن‌ها، نظیر آزادی رفت‌وآمد و مالکیت عملاً نقض شده است.

دره اردن؛ حاصلخیز و استراتژیک

دره اردن که در شرق کرانه باختری و در امتداد رود اردن واقع شده، منطقه‌ای

استراتژیک و حاصلخیز است که نقش مهمی در اقتصاد فلسطین دارد. با وجود اینکه بیش از ۶۵ هزار فلسطینی در این منطقه زندگی می‌کنند، اسرائیل همواره با توسعه شهرک‌های غیرقانونی، ایجاد مناطق نظامی بسته و جلوگیری از توسعه امکانات روستاها و شهرهای فلسطینی، در صدد کنترل کامل آن بوده است.

در حال حاضر بیش از ۱۱ هزار شهرک‌نشین یهودی در حدود ۳۰ شهرک غیرقانونی در این منطقه ساکنند. آن‌ها با حمایت ارتش اسرائیل، کنترل منابع آبی و اراضی حاصلخیز را در دست گرفته‌اند. فلسطینیان برای ساخت خانه یا حتی مرمت یک مدرسه، نیاز به مجوزهایی دارند که رژیم اسرائیل به ندرت صادر می‌کند. شهرک‌نشینان در خلأ قانونی و حمایت ارتش صهیونیستی، مدارس و املاک فلسطینیان را با بولدوزر تخریب می‌کنند و به راحتی به هر نوع از اموال فلسطینیان آسیب می‌رسانند. این محدودیت‌ها منجر به افزایش فقر و مهاجرت اجباری ساکنان فلسطینی شده است.

دره اردن به دلیل موقعیت بالادستش بر کل منطقه فلسطینی، برای رژیم اسرائیل -علی‌الخصوص جناح راست و افراطی آن- همواره یک «خط قرمز امنیتی» بوده است. چهره‌هایی مانند بن‌گورین و اسموتریچ بارها این منطقه را «غیرقابل مذاکره» دانسته‌اند. حتی نتانیا‌هو در سال ۱۳۹۸ در کارزار انتخاباتی‌اش وعده الحاق این منطقه را داده بود. اکنون با تصویب این مصوبه، مسیر تحقق این وعده‌ها هموارتر شده است.

نابلس؛ محل تولد نیروهای مقاومت جدید

شهر نابلس به‌طور مستمر از سال ۱۳۸۱ و هم‌زمان با عملیات موسوم به «سپر دفاعی» صحنه حملات نظامی رژیم اسرائیل بوده است. این شهر به دلیل موقعیت جغرافیایی و تاریخی‌اش، نقش کلیدی در شکل‌گیری گروه‌های مقاومت فلسطینی ایفا کرده و از این رو، تحت کنترل و فشار شدید نظامی قرار دارد.

در سال‌های اخیر، عملیات‌های شبانه‌بازداشت‌های گسترده، محاصره‌های اقتصادی و حملات پهنادی و زمینی در این شهر به یک روال همیشگی تبدیل شده است. بسیاری از جوانان فلسطینی که شاهد ناتوانی تشکیلات خودگردان و بی‌توجهی جامعه بین‌الملل بوده‌اند، خوددست به ایجاد گروه‌های مقاومت زده‌اند. مصوبه اخیر کنست در واقع چراغ سبزی برای سرکوب شدیدتر این گروه‌هاست و به رژیم اسرائیل اجازه می‌دهد تا با پوشش قانونی، اقدام به پاک‌سازی مقاومت در نابلس کند.

تشکیلات خودگردان؛ بازگیر ضعیف

تشکیلات خودگردان فلسطین، بر اساس توافق نامه اسلو در دهه ۷۰ شمسی، مسئول اداره موقت کرانه باختری و رود اردن شد، اما این نهاد از سال ۱۳۸۹ عملاً به یک بازگیر ضعیف در میدان تبدیل شده است. عوامل تضعیف تشکیلات خودگردان فلسطین بعد از ۱۳۸۹ ترکیبی از عوامل داخلی و سیستمی مربوط به تشکیلات و کار شکنی‌های اسرائیل است که به مرور هم افزایش‌شدند و باعث شد این نهاد بیشتر به یک نهاد تشریفاتی و وابسته تبدیل شود.

از جمله، ناتوانی تشکیلات در جلوگیری از گسترش شهرک‌سازی‌ها که باعث قطعه‌قطعه شدن هرچه بیشتر فلسطین شد. تشکیلات بدون ابزار فشار ملموس بر اسرائیل باقی ماند و در مقایسه با عملکرد حماس در نوار غزه، اعتماد

عمومی به این سازمان کاهش یافت. انتخابات ریاستی از ۱۳۸۴ و انتخابات پارلمانی از ۱۳۸۵ دیگر تکرار نشد و این روند به مشروعیت سیاسی تشکیلات ضربه زد. اسرائیل بارها مالیات جمع‌آوری شده در تشکیلات را بلوکه کرد. از این رو وابستگی بیش از حد اقتصادی این نهاد به کشورهای خارجی، در کنار فساد و رانت سیستماتیک، بیش از پیش به استواری آن ضربه زد. بنابراین اسرائیل سال‌ها در عمل، حاکمیت کرانه باختری را تحت کنترل داشته و به‌طور مداوم از توسعه فلسطین جلوگیری کرده است.

مصوبه جدید کنست، نه تنها بر نقض معاهده اسلو مهر تأیید می‌زند، بلکه به شکلی آشکار اعلام می‌کند که اسرائیل دیگر اعتقادی به راه حل دو دولتی ندارد. این مصوبه، از یک سو تلاش می‌کند اقدامات اشغال‌گرانه پیشین را قانونی جلوه دهد و از سوی دیگر، گامی لازم برای تحقق طرح «سرزمین یهودی یک پارچه» برمی‌دارد.

واکنش جهانی؛ محکومیت، نگرانی و حمایت

تصویب این مصوبه با واکنش گسترده مقامات کشورهای عربی و فلسطینی مواجه شد. تشکیلات خودگردان فلسطین ضمن محکومیت شدید، هشدار داد که این تصمیم می‌تواند به تشدید تنش‌ها و گسترش خشونت در کرانه باختری و دره اردن منجر شود. جنبش حماس نیز با صدور بیانیه‌ای رسمی، این مصوبه را «اقدامی تجاوزکارانه و تحریک‌آمیز» خواند و تأکید کرد که فلسطینیان حق دارند از سرزمین خود دفاع کنند. اتحادیه عرب و بعضی کشورهای منطقه مانند مصر، اردن و قطر، این اقدام را محکوم کرده و آن را «ضربه‌ای جدی به روند صلح» و «نقض آشکار حقوق بین‌الملل» توصیف کردند.

در سطح بین‌المللی، تعدادی از کشورهای اروپایی، از جمله فرانسه، آلمان و بریتانیا، اعلام کردند که الحاق یک جانبه کرانه باختری را نمی‌پذیرند و خواستار بازگشت به مذاکرات صلح و احترام به حقوق فلسطینیان شدند. مقامات آمریکایی نیز با ابراز «نگرانی جدی» تأکید کردند که این اقدام می‌تواند صلح و امنیت منطقه را تهدید کند. در مقابل، برخی از طرفداران این رژیم در ایالات متحده و اروپا، از جمله برخی از اعضای مجلس سنای آمریکا، از این مصوبه حمایت کرده و آن را «حق تاریخی یهودیان» و «گامی در جهت تثبیت امنیت اسرائیل» توصیف کردند.

گام نیمه‌نهایی برای الحاق رسمی!

مصوبه کنست را می‌توان گامی قاطع در راستای الحاق رسمی کرانه باختری دانست. رفتار رژیم صهیونیستی در اشغال کرانه باختری و در نتیجه یک پارچه‌سازی اسرائیل، همان مدلی است که در اشغال بلندی‌های جولان به کار گرفت. بنابراین اقدام پارلمان رژیم صهیونیستی، گام نیمه‌نهایی و مهم اشغال این سرزمین فلسطینی است. رژیم اسرائیل بارها ثابت کرده که برای خط قرمزهای بین‌المللی نظیر معاهده‌ها یا قطع‌نامه‌ها اهمیت چندانی ندارد. در عین حال، محکومیت و ابراز نگرانی مقامات سایر کشورها در سایه حمایت برخی دیگر، بازدارنده محسوب نمی‌شود و فلسطینیان را که سال‌هاست از اشغال، شهرک‌سازی، تخریب خانه‌ها، محاصره و تبعیض رنج می‌برند، با واقعیتی جدید مواجه می‌کند؛ حذف کامل از روند سیاسی و تثبیت نهایی اشغال.